

"...

II- İTİRAZIN GEREKÇESİ

Başvuru kararının gerekçe bölümü şöyledir:

“Anayasa Mahkemesinin benzer konularda verdiği kararlarda da belirttiği üzere Anayasanın 87. maddesinde, genel olarak Türkiye Büyük Millet Meclisinin yasa koyma, değiştirme ve kabul etmesine öz olarak yer verilmiştir. Yasa tasarı ve tekliflerinin Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşülme usul ve esasları ile yayımlanması Anayasanın 88 ve 89. maddelerinde düzenlenmiş, bütçe yasalarının görüşülme usul ve esasları ise 162. maddede ayrıca kurala bağlanmış. Buna göre bütçe yasa tasarılarının görüşülmesinde ayrı bir yöntem kabul edilmiştir. Genel Kurulda üyelerin gider artırıcı veya gelir azaltıcı tekliflerde bulunmaları önlenmiş ve Anayasanın 89. maddesinde de diğer yasalardan farklı olarak Cumhurbaşkanı'na bütçe yasalarını bir daha görüşülmek üzere TBMM'ne geri gönderme yetkisi tanınmamıştır. Öte yandan Anayasanın 163. maddesinde bütçelerde değişiklik yapılabilmesi esasları da düzenlenmiş, Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname ile bütçede değişiklik yapma yetkisi tanınmamıştır.

Anayasanın 161. maddesinin son fıkrasında, “Bütçe yasalarına bütçe ile ilgili hükümler dışında hiçbir hüküm konulamaz.” Denilmektedir. Bütçe Yasaları yasa konusu olabilecek bir kuralı kapsamaması koşuluyla, bütçe ile ilgili hükümler ifadesi bütçeyi açıklayıcı, uygulanmasını kolaylaştırıcı nitelikte düzenlemeler olarak değerlendirilmelidir.

Bir kuralın, bütçeden harcamayı ya da bütçeye gelir sağlamayı gerektirir nitelikte bulunması, mutlak biçimde “bütçe ile ilgili hükümlerden” sayılmasını gerektirmez. Her yasada değişik türde gidere neden olabilecek kurallar bulunabilir. Böyle kuralların bulunmasıyla örneğin eğitim, savunma, sağlık, yargı, tarım, ulaşım ve benzeri kamu hizmetlerine ilişkin yasaların, bütçeyle ilgili hükümler içerdiği kabul edilirse, bu konulardaki yasaların değiştirilip kaldırılması için de yasalarına hükümler koymak yoluna gidilebilir.

Oysa, bu tür yasa düzenlemeleri bütçenin yapılması ve uygulanması yöntemiyle ilişkisi bulunmayan, yasa koyucunun başka amaçla ve bütçeninkinden tümüyle değişik yöntemlerle gerçekleştirilmesi gereken yasama işlemleridir. “Bütçe ile ilgili hüküm” ifadesine dayanılarak, gider ya da gelirle ilgili bir konuyu olağan bir yasa yerine bütçe yasası ile düzenlemek, Anayasanın 88. ve 89. maddelerini bu tür yasalar bakımından uygulanamaz duruma düşürür.

Anayasanın 161. maddesinin getiriliş amacı, bütçe yasalarında, bütçe kavramı dışındaki konulara yer vermemek böylece bütçe yasalarını ilgisiz kurallardan uzak tutmak, kendi yapısı içinde bütünleştirmek olduğundan, “Bütçe Yasası ile bu yasa ya da Kanun Hükmünde Kararnamenin herhangi bir kuralı değiştirilemeyeceği gibi, bütçe ile ilgili olmayan bir kuralda konulmaz.” Hükmü yer almaktadır.

Bu durumda 2002 yılı Bütçe Kanununun 56. maddesinin (b) bendinde yer alan itiraz konusu kural ile müstakil bir kanun konusu olması gereken kılavuzluk ve romörkaj hizmetleri vermekte olan kamu ve özel kuruluşların bu hizmetlerinden elde ettikleri aylık gayri safi hasılatın yüzde altıbuçuk (%6,5) oranında pay alınmasının kurala bağlanması bütçe kanunlarına bütçeyle ilgili olmayan bir hüküm konulması niteliğinde olup belirtilen gerekçelerle Anayasaya aykırıdır.

Esas Sayısı : 2003/11
Karar Sayısı : 2004/49

491 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Ek 8. maddesine gelince;

491 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, 24.6.1993 günlü 3911 sayılı Yetki Yasasına dayanılarak çıkarılmış olup, 3911 sayılı Yetki Yasası Anayasa Mahkemesinin 16.9.1993 gün ve E. 1993/26, K. 1993/28 sayılı kararı ile iptal edilmiştir.

Her ne kadar bakılan davanın konusu teşkil eden işlemin dayanağı olan 491 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Ek 8. maddesi 21.2.2002 gün ve 24678 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 4745 sayılı Kanun ile 491 sayılı KHK'ye eklenmiş ise de 491 sayılı KHK'nin dayanağını oluşturan yetki yasasının Anayasa Mahkemesince iptal edilmiş olması karşısında bu KHK'nin tamamı Anayasaya aykırı duruma gelmiştir.

Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu 2002 Yılı Bütçe Kanunu'nun 56. maddesinin (b) bendi ve 491 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Ek 8. maddesinin Anayasanın 6, 87, 88, 89, 91. ve 161. maddelerine aykırı olduğu sonucuna varıldığından bu konuda karar verilmek üzere dava dosyasındaki belge örneklerinin Anayasa Mahkemesine gönderilmesine, 21.11.2002 gününde oybirliğiyle karar verildi.””